

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Коробки Іллі Миколайовича
на тему «Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс
суб'єктивного благополуччя молоді», представлену на здобуття наукового
ступеня доктора філософії у галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові
науки за спеціальністю 053 – Психологія

В умовах воєнного стану проблема збереження та підтримання психологічного здоров'я і благополуччя різних верств населення набуває все більшої актуальності як в повсякденному житті, так і в наукових дослідженнях. Особливо актуальним постає питання пошуку психологічних ресурсів, що надають змогу впоратися зі складними життєвими ситуаціями й зменшити їхній негативний вплив. Дослідження Коробки Іллі Миколайовича, спрямоване на пошук таких ресурсів, акцентує значущість толерантності до невизначеності як ресурсу суб'єктивного благополуччя молоді, що є *актуальною* соціально-психологічною проблемою.

Дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи відділу психології політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України в 2020-2022 рр. (державний реєстраційний номер 0120U000157) за темою «Психологічні чинники готовності індивідуальних і колективних суб'єктів до конструктивної поведінки у надзвичайних ситуаціях».

Отримані здобувачем найбільш суттєві результати емпірично *підтверджено та повною мірою висвітлено* у 9 опублікованих працях, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях, включених до переліку МОН України та до міжнародної наукометричної бази та 1 стаття – у міжнародному періодичному науковому виданні, яке входить до ОЕСР та Європейського Союзу. Оприлюднення автором результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях свідчить, що робота, її основні положення та висновки апробовані.

Аналіз тексту дисертаційної роботи та публікацій свідчить про *дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності*. Посилання, зроблені в роботі, оформлені належним чином. Фактів порушень академічної доброчесності не встановлено. Положення та ідеї, викладені в роботі, є науково обґрунтованими, самостійними.

Наукова новизна дослідження полягає в емпіричному підтвердженні толерантності до невизначеності в якості психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя студентської молоді. Визначено характеристики толерантності до невизначеності, які детермінують високий рівень суб'єктивного благополуччя студентської молоді, як комплексу інтегральних диспозицій «екзистенційно-діяльнісного благополуччя», «емоційного благополуччя», «позитивного функціонування і розвитку». В роботі визначено й охарактеризовано

особливості вираженості цих диспозицій у студентів різної статі, залежно від курсу та напряму навчально-професійної підготовки та від регіону навчання.

Практичне значення роботи пов'язане з можливістю використання результатів дослідження при створенні програм соціально-психологічної підтримки молоді за такими напрямками, як консультування, психокорекція, психотерапія щодо активізації психологічних ресурсів опанування ситуацій невизначеності, в посиленні здатності долати життєві труднощі та підтримувати своє психологічне здоров'я та благополуччя.

Основний зміст роботи, що складається з трьох розділів, 11 підрозділів, вирізняється причинно-наслідковою послідовністю викладеного теоретичного й емпіричного матеріалу. Опрацювання здобувачем значного теоретичного матеріалу сприяло здійсненню комплексного підходу до вивчення теми. Наукові положення дисертації обґрунтовано й відображено у висновках.

За результатами *теоретичного аналізу* проблеми суб'єктивного благополуччя, розуміння невизначеності та толерантності до невизначеності, дисертантом чітко визначено основні поняття дослідження: суб'єктивне благополуччя, толерантність до невизначеності та психологічні ресурси. З метою подальшого емпіричного аналізу толерантності до невизначеності як психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя молоді автором запропоновано теоретичну модель впливу толерантності/інтолерантності до невизначеності на суб'єктивне благополуччя студентської молоді.

У *другому розділі* роботи здобувач обґрунтовує доцільність обраного дослідницького інструментарію, представляє програму емпіричного дослідження, де аргументовано представляє послідовність дослідницьких етапів та завдань, дає розгорнутий опис вибірки дослідження та статистичних методів обробки емпіричних даних. Отримані на цьому етапі результати дослідження особливостей прояву толерантності до невизначеності, суб'єктивного благополуччя студентської молоді та суб'єктивної оцінки нею визначеності/невизначеності сфер життя належним чином представлено та узагальнено.

У *третьому розділі* здобувачем наведено результати, які розкривають особливості прояву толерантності до невизначеності залежно від характеристик вибіркової сукупності, особливості зв'язку толерантності до невизначеності з компонентами суб'єктивного благополуччя студентської молоді. Застосування методу регресійного аналізу дозволило визначити характеристики толерантності до невизначеності, які в умовах нестабільності й невизначеності детермінують високий рівень суб'єктивного благополуччя, та підтвердити припущення про те, що толерантність до невизначеності постає психологічним ресурсом суб'єктивного благополуччя студентської молоді.

Висновки, зроблені здобувачем за результатами дослідження, відповідають основним положенням, меті та завданням дослідження.

Список використаних джерел оформлений належним чином, близько половини з яких – англійською мовою. Наведений об'єм використаних джерел свідчить про їх детальний відбір та ґрунтовний аналіз для обґрунтування доцільності та актуальності проведеного дослідження.

Дисертаційне дослідження І. М. Коробки є самостійною науковою розвідкою та заслуговує на позитивну оцінку. Водночас у ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли певні зауваження та питання для дискусії:

1. В першому розділі дисертації автор зазначає, що в якості психологічних ресурсів дослідниками розглядаються самоефективність, когерентність, життєстійкість та ін. На нашу думку, варто було б більш розгорнуто представити їх специфіку як ресурсів благополуччя.

2. Вважаємо, що виклад кількісної інформації у підрозділах, де наведено зокрема результати ступеню вираженості різних показників, виграв би від того, якби їх представили візуально в вигляді діаграм.

3. Практична значущість роботи могла б зрости завдяки деталізації запропонованих дисертантом практичних рекомендацій щодо актуалізації ресурсності толерантності до невизначеності в підтриманні психологічного благополуччя студентської молоді.

Висловлені зауваження та коментарі не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи, не знижують її актуальності та практичної значущості.

Дисертаційна робота Коробки Іллі Миколайовича «Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді» є завершеною науковою роботою за актуальною темою, результати якої відповідають поставленій меті, мають наукову новизну й практичне значення.

Дисертація відповідає спеціальності 053 – Психологія, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 та № 502 від 19.05.2023), а її автор, **Коробка Ілля Миколайович**, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Рецензент :

кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник
відділу психології політичної
поведінки молоді Інституту соціальної
та політичної психології НАПН України

Світлана ПОЗНЯК

